

Ole Thestrup's Jeppe (2007)

Det Danske Teater spiller »Jeppe på
Bjerget«

Version 1.4a - 30.01.2007

Jeppe på Bjerget. Det Danske Teater 2007. Ole Thestrup, Ken Vedsegaard og Ninna Cederholm. Foto: Christina Hauschildt

Hvem vil denne forestilling blive husket for? Mange dygtige folk har været med, men

det bliver især Ole Thestrup man vil huske - foruden Ken Vedsegaard som baronen. Det er en god Jeppe - og en gennemtænkt baron, slet ikke én som Holberg selv, men en dekadent og magtfuld voyeur.

Thestrup er god, han kan svinge mellem at være den »lille« og den »store«, han gør dén måde at spille Jeppe på så troværdig som den *kan* være. Vedsegaard er også god - han puster liv i dekadencen.

Bessermachen ... absolut

Man har gjort et flot arbejde med at tænke stykket igennem og med at få dialektikken - samspillet - til at virke. Frem for alt har Niels Brunse, der har bearbejdet teksten, og Alexa Ther, der har instrueret, gjort Holberg's stykke en smule mere sammenhængende end det var fra begyndelsen.

Scenografien (som Rikke Juellund står for) er stiliseret, klar og effektiv - på to sekunder skiftes der fra Jeppe's mødding til Jakob's skænk og videre til baronens soveværelse og spisestue.

Mange meninger

Der er mange meninger om »Jeppe«, og sådan har det været længe. Nogle har set stykket som bondefarce, i en periode en temmelig vulgær ting. Nogle har set stykket som karakterkomedie, nogle har tænkt naturalistisk-realistisk - og det er ikke få der har set stykket som et led i bondefrigørelsen eller i kampen mod alkoholismen.

Den rigtige »Jeppe«?

Hvad er den **rigtige** »Jeppe«? Dét er ikke til at sige. Man kan sige hvad der står i den oprindelige tekst, dertil kommer nogle bemærkninger Holberg har skrevet andetsteds - dels i en »*Betænkning over komedier*«, dels i ét af sine latinske levnedsbreve - og så - måske - i ting han i øvrigt har skrevet om danske bønder.

Nogle vil givetvis også interessere sig for dén tekst der har inspireret Holberg til at skrive netop *denne* komedie, nemlig Jakob Bidermann's fiktive rejseroman »*Utopia*« - der bl.a. handler om dét man gør ved bonden Menalchas. Man kan også se i »*Peder Paars*«, der er meget i sig selv men som også er et forarbejde til flere af Holberg's senere værker, og heriblandt til passager i »*Jeppe*«.

Hvad der er den **rigtige** »Jeppe« kunne vel også være dén »Jeppe«, der - på det pågældende tidspunkt - virker bedst på scenen? I så fald er *denne* »Jeppe« en overbevisende kandidat fra vores tid.

Men hvis det var mig der skulle bestemme, ville jeg nok lade mig inspirere af Holberg's »Jeppe« og mange af de senere udgaver, fx Kaspar Rostrup's og Buster Larsen's udgave, Bådteatret's polsk-danske udgave fra 2006 og nu Ole Thestrup's, Niels Brunse's og Alexa Ther's - men jeg ville se om ikke man kunne lave en helt ny »Jeppe«, dvs. med et justeret indhold, en justeret psykologi, en justeret sociologi - gerne en »Jeppe« med mere præcis brod!

Hvad er meningen?

Der findes et »officielt« interview med Ole Thestrup (på traileren, se nedenfor). Han siger at stykket handler om magt og afmagt, at det handler om den afmægtige, men at det også handler om at magt korrumpere den mægtige. Det har han fuldkommen ret i, og det er dét der demonstreres i den aktuelle udgave. Det kunne også være det centrale i en helt ny »Jeppe«. Men sé, en rigtig »farlig« baron er jo ikke én der har problemer som hos Holberg, og som bruger sit liv på - som en anden hankat - at lege med en mus, hvis man kan kalde Ole Thestrup dét; dét er derimod én der har tingene og argumenterne i orden, som ikke gør hvad han gør for »sjov«, men fordi han finder det nødvendigt. Poul Nyrup eller Anders Fogh kunne være glimrende baroner i et *sådant* stykke.

Problemet med »Jeppe«

Problemet med »Jeppe«, *denne* »Jeppe«, er måske at den er så overbevisende ... så længe det nu varer, men at der er for langt fra stykkets virkelighed til dén virkelighed vi lever i nu. Skal stykket *lære* os noget, så er der for langt fra 1700-tallets fæstebønder og baroner til nutidens; der skal oversættes for meget til at stykket kan provokere eller fremkalde en erkendelse af virkelig betydning.

Hvad har vi så fået?

Vi har fået et godt spil om hvordan »den store« kan *lege* med »den lille« og få hjælp af »medløbere«. Og vi har fået en hel del mere, og det er noget af dét der gør netop denne »Jeppe« særlig interessant.

Der er tilføjet en pantomimisk prolog, hvor baronens lommeørklæde introduceres. Glimrende idé, for der er en glimrende opfølgning langt senere, der er med til at fortælle noget nyt om baronen [se note {1}].

Baronen er ikke præcis som Holberg har tænkt ham; Holberg's udgave er ikke helt sandsynlig - hverken historisk, sociologisk eller psykologisk; Ken Vedsegaard's, derimod, er næsten overbevisende; sådan en dekadent fisk kunne man nok forestille sig; i øvrigt er han i familie med Henning Jensen's i Kaspar Rostrup's filmudgave.

Lommeørklædet er nyt, og det er det også at én af tjenerne - Jeppe's forsvarer i den fingerede retssag - antyder en identitet som tænkende, muligvis også medfølelse - og ikke bare medløbende - væsen. Det tilføjer ny dynamik til stykket.

Anstød ... og nutidig brutalitet

I slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet var der flere der tog anstød af Jeppe, han var for vulgær, han tog ridefogedens kone på brystet, uha - det kunne måske lige gå hvis konen blev spillet af en mand ... men tiderne skifter, og i *denne* udgave mangler der ikke noget hvad brutalitet, liderlighed og seksuelle overgreb angår.

I Holberg's udgave forsvinder Nille ud i det blå (måske er der tale om en lapsus), her bliver der *noget* af hende, absolut ikke noget behageligt, for hun bliver bundet og voldtaget, og dermed er hun ikke længere blot dén der kører gården og den uduelige Jeppe - og som har noget kørende med Jakob (foruden med degnen), hun bliver også et ynkverdigt offer.

Epilogen

For første gang i lange tider bliver baronens epilog næsten realistisk, men dog stadig ikke overbevisende - indholdsmæssigt set. Baronens siger, som man vil huske, at eksperimentet har vist at man skal lade være med at give magt til de nederste, for resultatet vil blive katastrofalt. Nej, det ræsonnement er som allerede i 1722, noget vås. Der er ikke tale om et fornuftigt eksperiment, for Jeppe er den aller mest umulige forsøgsperson man overhovedet kan forestille sig.

At Holberg mente noget i *retning* som i epilogen, i hvert fald på et senere tidspunkt, synes klart; hvad han - virkelig - mente i 1722 er det vanskeligere at sige noget helt sikkert om, men hér - i denne nye udgave - har baronen fået en sådan karakter at man godt kunne tro at han (som figur) både kunne handle så umenneskeligt og kynisk som han har gjort - dvs. over for Jeppe, ridefoged og tjenere - og samtidig tro at det er ham og hans ligemænd der er de eneste sande ledere, og at han på det nærmeste er Guds gave til bønderne.

Kunne publikum lide forestillingen?

Ingen tvivl om dét, man grinede og klappede og var helt fornøjet med Ole Thestrup og alle de andre. Det manglede også bare andet. Sé forestillingen hvis du vil kende Holberg.

Bjørn Andersen, <http://holberg.nu>

Note

1) Det følgende har ikke med »Jeppe« at gøre, men når nu Holberg *har* skrevet om lommeørklæder og ... bønder! I sin epistel 401 - udgivet i 1750 - der handler om forskellige landes skikke, skriver han:

Naar vi see en Bonde snyde sig med Fingrene, og at kaste U-reenligheden paa Gulvet, kalde vi ham en Tølpel; og, naar en Bonde igien seer en Kiøbstæd-Mand at legge saadan U-reenlighed udi et Linklæde, og at forvare det i sin Lomme, giver han maaske ikke bedre Titel. De prægtigste og zirligste *Moder* blandt et Folk kand holdes for de meest vanskabte og u-rimelige blandt et andet Folk, som ikke haver været vant saadant at see eller høre.

Retur til tekst: Brug 'tilbage'-knappen i browseren.

Henvisninger

Det Danske Teaters præsentation: <http://www.detdansketeater.dk/0607/jeppe.htm>

Klip fra forestillingen (lille film):

http://partner.jubii.dk/www.teatertv.dk/det_danske_teater/jeppe/jeppe_lang.wmv

Alexa Ther: http://www.drdante.dk/scrapbogen/cv/alexa_ther.htm

Wikipedia om Jeppe på Bjerget: http://da.wikipedia.org/wiki/Jeppe_på_Bjerget

[\[http://bjoerna.dk/Holberg/Jeppe-Wikipedia.pdf\]](http://bjoerna.dk/Holberg/Jeppe-Wikipedia.pdf)

HolbergTeatret holder Træf 3.3.2007 i Slagelse, heri flere indlæg og smagsprøver på Jeppe: <http://holberg.nu>. Alle er velkomne, men man skal tilmelde sig i forvejen.

Jakob Bidermann's »Jeppe«: <http://bjoerna.dk/Holberg/Gunnar-Sivertsen-061206.pdf> [Om Gunnar Sivertsen's disputats fra 2006]

Georg Brandes' Holberg-bog (heri afsnit om »Jeppe«): <http://bjoerna.dk/Holberg/Brandes-1884.pdf> [ca. 1,5 MB]

[Henrik Lyding: »Komisk nar og tragisk helt«](#)

(1985) [PDF; 1,3 MB]

Mange teaterfolk har opfattet »Jeppe« som karakterkomedie, og nogle har set den som en kritik af bøndernes forhold i 1700-tallet, men »Jeppe« er ingen af delene, derimod en farce; dens intrige og persontegning følger farcens regler, ikke realismens eller dokumentarismens

Det Danske Teater turnerer foråret 2008 med Nikoline Werdelin's »Natmandens datter«, se: <http://www.detdansketeater.dk/0708/natmandens.html>

BA's Holberg-sider

»[Et åbent sind? Om Holberg's tænkning](#)«. De fleste af mine Holberg-artikler indgår i »*Et åbent sind?*«. Bogen foreligger som foreløbig udgave, der kan downloades gratis. Den vil blive udbygget og bearbejdet i løbet af 2006-2008.

I bogen er der afsnit om **Holberg's breve**, om hans fortolkning af **naturetten og folkeretten**, om hans **arbejde som filosof og teolog** - og om en særlig del af hans **historieskrivning**; som eksempler på det sidste er valgt hans beretninger om den albanske fyrste **Skanderbeg** og om profeten **Muhammed**.

I tilknytning til bogen har jeg samlet et [udvalg af Holberg-ting](#) [PDF] og lagt i en digital udgave på internettet. Det drejer sig bl.a. om komedien om **Gert Westphaler**, en række epistler og om værket om **natur- og folkeretten**. Desuden har jeg påbegyndt en [oversigt over links \(og litteratur\) om Oplysningstiden](#).

Andre artikler (enkelte af disse er af andre forf.):

ABRACADABRA: DIGITAL HOLBERG: artikler der er listet på *Open Directory Project*, her er de opdelt i emnegrupper | [Holberg's egne tekster](#) på nettet | [Rahbek's Holberg-udgave 1804-1814](#) | [Billeskov Jansen's udgave af: Værker i tolv bind](#) (indholdsfortegnelsen) | [Litteraturliste](#)

Teater: [Holberg-teater i Kalundborg](#) | [Holberg i Korsør](#) | [Krabasken i Kalundborg](#) [indgår i »*Et åbent sind*«] | [Niels Klim i Kalundborg](#) | [Niels Klim på Falster](#) | [Antihelten Jeppe](#) [indgår i »*Et åbent sind*«] | [Jeppe på gyngende grund](#) [om dansk-polsk opsætning; indgår i »*Et åbent sind*«]

Naturetten. Retsforhold (Supplerende): [Holberg og Bierne](#) | [Holberg, Naturetten og juristerne](#) (Ditlev Tamm i Kalundborg) | [Hugo Grotius](#) | [Deres velfortjente straf](#) (udstilling i Kalundborg)

Personer: [Holberg's konger](#) (Frederik IV, Christian VI og Frederik V) | Holberg's uven, juristen og historikeren [Andreas Hojer](#) | [Africanus og Gynther fra Havrebjerg](#)

Steder: [Sorø](#) | [Brorupgaard - Havrebjerg](#) | [Tersløsegård](#): Holberg's gods ved Sorø | [Theobald Stein's Holberg-statue ved Det Kongelige Teater i København](#)

Sprog: [Sprog og typografi](#) hos Holberg | **Udgivere og forskere:** [Thomas Bredsdorff](#) (Holberg-medaljen 2005)

Du kan åbne linkene så de fremkommer i **denne ramme** - eller så de fremkommer i et **nyt vindue**; brug *højreklik* til at vælge.

Denne rammes adresse: <http://bjoerna.dk/Holberg/links.htm> | Udgiver: [Kultursociolog Bjørn Andersen](#)